

ԲԱԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ		ԳՐՈՒԹԻՆԵՐ ԵՄ ԶԷՆ ԳՐԿՈՒՐ :	
20 ԹԻԻ ԽԱՄԱՐ		ՆՈՒՄԱՐ ԳՐԱՄ ԽՈՅՆ ԳՐԿԵԼ ՀԵ-	
Վ. ԽԱՆԱ ՔՐ. 1,50		ՄԵԼԵՆԱԼ ՀԱՅԵԼԻՆ ,	
Վ. ԽԱՆԱՅԵՆ ԴՈՒՐՈ 2		Վ. ԱՐԶՈՒԹԻՒՆ « ԿԱՏԱԿ » Ի	
Վ. ԽԱՆԱՅԵՆ 2,50		Վ. ԽԱՆԱ (ՊԵՆԿԱՐԻԱ) :	

ԿԱՏԱԿ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԶԱԽԵՇՏԱԿԱՆ

ԿԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻ ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ ԵՒ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ

Администрация на списанието

„ГАДАГЪ“
ВАРНА (България).

Հասար 7 1/2 Սանթիմ

Administration du journal

« GADAG »
VARNA, (Bulgarie).

ԼԵՌԱՆ ՄԱՐԴԸ

«ԹՈՂ ՏԵԼ՝ մեռելոց զի քաղցեմ զմեռեալս իւրեանց» :

Ասիկայ աւետարանական պատգամ մ'է : Մենք ալ թող կը տանք մեռածներուն որ իրենց մեռեալները աօնեն իրենց ուղած ձեւով :

Հաստ ուրում վառնան՝ այսօր հայկական գաղթականութեան կատարեալ մէկ հաւաքածոյն (քօլէքտիօնը) կը կազմէ, շատ չէ որ տեսնենք հայկական խելագատակներու այլ ընդ այլոյ արտադրութիւններ որոնք որքան ալ այլանկալի ու արհաւիրական երեւոյթ ունենան, բաւական է որ բնորդ՝ դահլիճիւն կ'իմանայ և իրեն համար յաղթանակ մը տարած կը համարէ :

Հնչակեանք՝ Գումադարուի և Պապը Ալիի ցոյցերով համբաւ վաստակեցան, ուրով և առատ եկամուտի ալ դուռ մը բացուեցաւ, աներեւակայելի ծրարներ, գումարներ լինէլցուց արամադրութեան տակ գրուեցաւ, ուղիղը խոստովանելու համար, բարի ծաղիկ (հոտառուին քիթը կ'իյնայ) Արփիարի նման հնարամիտ գործակալութենէ մ'ալ այնպէս կ'սպասուէր, եթէ վերջը հոսը դուրս չը սայլին :

Կօսքօսին Դաշնակցականք՝ չէին կրնար այն տեսակ յաջողութեան մը առջեւ անտարբեր մնալ. այժմ մնալ իրենք ցոյց տալով, Օլթօման պանդան՝ շատ փայլուն անուն մ'էր, ուստի այդ անուն՝ յարմարագոյն էր կցել իրենց տաճարեկեաններու անուն հետ, երազը իրականացաւ և դաշնակցականի ալ կարաւանը ճամբոյ ելաւ և սկսաւ քայլել Գնունիներու և Արտաշէսներու անիւներով, անմահ նահատակներ, բառին բովանդակ նշանակութեամբ սուրբ գառին նոյնիւրեւ մը շահներ, բայց աղբաւիի շափ միամիտ ու բորեմիտ դաշնակցական գործիքներ, իսկ հեռեւա՛նքը, հեռեւանքը՝ սպասեալ եկամուտի դուռ, կոտորուած ու ճրկաւորուած ելած հարիւր հազարաւոր Հոյ մարտիրոսներու լճացած արիւնէն բուսած ու ծլած սակիներու ծրարներ այս անգամ՝ կը գոյ ու կը գրուի դաշնակցականին տրամադրութեանը տակ, և արդէն վնասուածն ալ այս էր :

Հնչակեանք՝ Գնեթովրէ Էֆէնդի մը թաղեցին հանդիսաւոր կերպով. միթէ կարելի՞ էր որ դրօշակեանք եւս չը թաղեն կամ չը տօնեն մի այլ ոք միեւնոյն վառնայի մէջ, միեւնոյն ժողովուրդի աչքի առաջ, և ահա այդ հակացոյցն էր որ

կիրակէ օր տեղի ունեցաւ վառնայի
Եկեղեցւոյն մէջ և Եկեղեցիէն դուրս :

Կարծէր որ այդ աւուր անցածն ու
դարձածը նկարագրուէր « Կատակի »
մէջ , սակայն ինչպէս յայտնի է՝ « Կա-
տակ » ի ծաւալը փոքրիկ լինելուն չպիտի
կրնանք կատարեալ գոհացում տալ յար-
գելի ընթերցողաց և միայն կը բաւա-
կանանանք հանդիսին շարժառիթն եղող
մահազդն նոյնութեամբ դնելէ զառ դաշ-
նակցական բարձրագոյն կեդրոնին Նօ.
4 Հոկ. 17 և 1895 թուական թուուցիկի
մէջ գրուածն ալ մասամբ արտատպել ,
որուն հերոսն եղած է եղբւր կիրակի օր-
ուան տօնուած ու տօնախմբուած Ե. Գ. Գ.
ՏՄՅԻՆ :

ՀԱՅ ՅԵՂ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՎԱՌՆԱՅԻ ԿՕՄԻՏԵՆ
Պատիւ ունի յայտարարելու հայ հասարակու-
թեան , որ կիրակէ , ամսոյս 15 ին

« Ե. Գ. Գ. ՏՄՅԻՆ »

մահուան առթիւ կատարուելիք հանդիսաւոր
հոգեհանգստի հետ միասին որոշած է ևս Վաս-
պուրականի

ՀԱՅ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐԻ

տարեկարծի յիշատակն ալ կատարելու : Պա-
տարագիշը պիտի լինի Արժ. Գէորգ Ծ. Վ.
Նալբանդեան :

Վառնա , 14 Յունիս 1897

ԹԴՈՒՅԻԿ ԹԵՐԹ

ՀԱՅ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

№ 4 Խմբագրութիւն « ԴՐՕՇԱԿ » ի
17 Հոկտեմբեր 1895 Վիեննա, Դաշ. ազատ սպարան

ԲԱՇՐԻ ՓԱՇԱՅԻ

ԵՒ

ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ ՓԱՇԱՅԻ

ՎԻՐԱՒՈՐԻԼԸ

Այս բոլորիս ստացանք : —

» Հոկտեմբերի 2 (ն. տ.) երեկոյեան ժամը 5 ին
Տրապիզոնում դաշնակցական երկու ա-
հաբեկիչներին ձեռքով Վանի կուսակալ ԲԱՀ-
ԻՒ ՓԱՇԱՅԻ վրայ սպանութեան փորձ փոր-

ձրեցաւ 4-5 գնդակ արձակեցաւ : Բահրի
փաշան եւ տեղւոյն զինւորական հրա-
մանատար փաշան թեթեւ կերպով վի-
րաւորուած են : Ահաբեկիչները ազատ ու ա-
պահով են :

Հայ ժողովուրդը ոգևորուած է , կառավա-
րութիւնը կատաղած :

Հայ յեղափոխական , Հայ ժողովուրդ :

Բոլէշի ծանր , ճակատագրական է , մեր
գործունէութեան ուժից եւ եռանդիցն է կախ-
ւած մեր ապագան :

Յառա՛ջ գնանք , հարւած հարւածի ետեւից
տալով մեր թշնամուն ,

Յառա՛ջ գնանք , խրախուսած մեր ընկեր-
ների անձնուրացութեամբ ,

Յառա՛ջ գնանք , ոգևորուած ձեր որդեկե-
րանց արիութեամբ ,

Յառա՛ջ գնանք , վրէժխնդիր լինելու հա-
ղարար զոհերի համար :

Բոլէշի ճակատագրական է — մահ կամ ա-
զատութիւն :

Կեցցէ՛ ահաբեկիչ ,

Կեցցէ՛ հայդուկ ,

Կեցցէ՛ յեղափոխութիւն եւ ժողովուրդ :

ԿՈՏՈՐԱՅ ՏՐԱՊԻԶՈՆՈՒՄ

(Նոյն թուուցիկի մէջ)

Սուլթանի կառավարութիւնը՝ անկարող
լինելով տանել յեղափոխականների այդ հար-
ւածը վրէժխնդիր եղաւ խաղաղ ժողովուրդից՝
զրդուելով տաճիկ ամբոխը :

Այս նշանաւոր դէպքից անմիջապէս յետոյ
Տրապիզոնում տեղի են ունենում ընդհարում-
ներ տաճիկ ամբոխի եւ հայերի մէջ : Սկըղ-
բում բաւական սահմանափակ , իսկ Հոկտեմ-
բերի 8-9 (Սեպտեմբեր 26-27-ին) կոիւր ա-
հեղ ընաւորութիւն է ստանում :

Քաղաքի դուրքը , ոստիկանութիւնը եւ կա-
ռավարութեան գրքամբ՝ մոլեռանդ մուսուլ-
ման ամբոխը , ձեռք ձեռքի սուած , միացած
ընդհանուր ուժերով կոիւր են դուրս եկել հա-
յերի դէմ : Վիրաւորում , ընկնում , սպան-
ւում էին երկու կողմիցն էլ :

Սկսում է կոտորած , տմարդի , անխիղճ
կոտորած . ընդհանուր իրարանցում . դրու-

Թիւնը կրիտիկական է . . .

Զոհերի թիւը մեծաքանակ է :

Մանրամասնութիւնները « Դրօշակի » համարում :

Այս և տոտր նման գերասանութիւններուն , որոնց գործիք կը դառնան նաեւ մեր կղերներն՝ բաձրաստիճան ու ցածաստիճան , կը թողունք որ ժողովուրդը արթննայ իւր մեռելական անապոքերու թենէն եւ ինքը կարգայ իւր դատաւիճիւնն ամենուն համար ու մենք կապտանք այդ բարեգուշակ աւուր , ըլլայ կանուխ , ըլլայ ուշ :

Յ. ՉԱԲԵՐԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՆԴՐՈՅՆ ԼՈՒԾՈՒՄԸ

— 0 —

— Բամբասելով , այգանելով , վայելով , տրտնջալով , երկնչելով և հայհոյելով , վերջապէս գտայ :

— Այդչափ մեղանչելէ յետոյ , ի՞նչ գտար :

— Հայկական խնդիրը լուծողը :

— Եթէ իրաւ գտար՝ կարժէ գործած մեղքդ :

— Գտայ , և ճիշդ գլխուն զարկի :

Անշուշտ դաշնակցականներն են :

— Կը սխալիս :

— Կոչակա՞նները :

— Ոչ , իմ դառած շոշափելի մարդ է :

— Ուրեմն կամ Սալիզպուրին է և կամ Հայրապետը :

— Չը գտար :

— Աստուած ըսել պիտի ուզես վերջապէս :

— Ըսի որ մարդ է :

— Մարդացեալ Աստուած :

— Եւ ոչ իսկ մարդացեալ Աստուած , ի զուր պիտի վնասուես , իմ դառած պարզապէս Մըթըր Թօլմաս Լաիսընն է :

— Իրաւունք ունիս , եթէ քառասուն տարի մտածէի , հայկական խնդրոյ լուծ-

ման համար այդպիսի անուն մը միտքս չը պիտի կարենայի բերել , ո՞վ է այդ ճէնքըլմէնը , միքիւնկի նոր ամաքեօն մը ըլլալու է անշուշտ :

— Մըթըր մ'է Լաիսըն ամերիկացի հռչակաւոր հնարիչ մ'է , աշխարհիս ծանօթ :

— Լաւ , սակայն հնարիչ մը ի՞նչպէս կրնայ լուծել մեր խնդիրը :

— Խիստ պարզ է , ահաւասիկ ինչպէս , ըստ անգղիական դիւանագիտական քանին Լօրա Սալիզպուրի կրտէ թէ « մեր պատերազմական նաւերը Հայաստան չեն կրնար երթալ և մինչեւ որ Նոյ նահապետի տապանին պէս Հայաստանի լեռները ելլելու մէկ հնարքը չը գտնուի , Հայոց խնդիրն ալ չի լուծուիր » , արդ միմիայն Պ. Լաիսըն կարող է անգղիական նաւերուն ձիւ կամ իշու մեքենական ոտքեր շինել և լեռնէ լեռ պտըտոյներ :

— Արդարեւ տեսարանը քիչ մը այլանդակ պիտի ըլլայ , սակայն կըմբռնեմ որ հայկական խնդիրն ալ , ըստ անգղիական դիւանագիտական քանին , այն առան միայն կրնայ լուծուիլ :

ԼՈՒԾՈՒՄԸ ԹԻՒ 4 ՀԱՆՆԵԼՈՒԿԻ

— 0 —

Ամբողջ չորս տարեքը վրաս կը կրեմ ,
Զարմանալի տեսարան մը կը բերեմ ,
Կրակէն հեռի եմ , բայց սակայն կ'իտամ ,
Սիրտս կը խռովի ալեօք կը ծխամ ,
Մարմինս հող , սիրտս ջուր ,
Բերանս օդ , գլուխս հուր ,
Եթէ միտքդ բաց է եւ սուր ,
Հանելուկիս պատասխանը տուր :

Արշակ Կ. Սէֆերեան

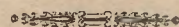
ՊԱՏԱՍԹԱՆ

Կըլկըցիւր , կըլկըցիւր ,

Կըլկըցիւր ձայն լսուեցաւ ,

Անշափ վուրթով դու գողացիւր ,

Մինչեւ Արշակն զքեզ գտաւ :

ԹՕՐԱՆՆԵՐ ԵՒ ՅԵՐԹԱՆԸՆ

ՀԱՔԻՄ ՕԼՄԱՍԸ

— 0 —

(Աթոռնը նիւթինն պողըսը)

— Աղլա՛մա, աղլա՛մա. երէցկին էօտիւ իսէ, թաղէսինի ալընօրսը՛ն ա:

— Հի՛ւ, հի՛ւ, հի՛ւ. ա՛հ, նա՛սը աղլա՛մայրմ. հաթրըմա տիւշտիւքճէ իշէրիմսէն աթէշ չըդայօր. հի՛ւ, հի՛ւ, հի՛ւ:

— Է՛հ, նէ՞ եաբալըմ, Ալլահն էմրի պէօյլէ:

— Էօյլէ տոմա, օ՛ էօրսիւ տէ, պէնտէ պիր թարաֆտան թապիլէթին չիտտէթի ալթընտա էղիլմէքտէ վէ պիր թարաֆտանտա ճահիլէրին էլինտէ օյունճաղ օլմագտա օլտուղուման, նէ եաբաճաղըմ շաշըսըմ, քիւլիսէթին թապըթաթա մուղայիր գանունլարը տէրէ պէյի կիպի հիւքմ իթմէքտէ օլմադըլա, էնալիմիլ աղլայան իլէ աղլար, կիւլէն իլէ կիւլէր սօյընտան տըր, ատէթա մէզնէպ պուտալալարը օլուպ պաշըմա թօբշանմըլար, պէն աղլամայըմտա, քի՞մ աղլալըն, հի՛ւ, հի՛ւ, հի՛ւ:

— Եարէպպիմ Ալլահ, նէ՞ պէլայա չաթտըդ, շու տալա պիթսէ խոթ, բաբաղըն էլիւնէ խոթինոֆ օլմամագ իւղէրէ պիր միւքէմմէլ իլամ վէրսէմտէ ճայիր ճայիր էվլէնտէտէ, քէնտիտէ գուրթուլտուն էհալի տէ:

— Շիմոթի աղլամայը պըրադ, պու առամլարա ճէվապ վէր, զիրա էհալիտէ սիպի աշրպլայօր:

— Պէնի այըպլայան վէ հագգըմա ֆէնա տէյէնլէրին քեաֆֆէսի հագսըդ տըրլար:

— Նէտէ՞ն:

— Զիւնքի օնլար եա քիլիսէնին գանունընը պիլմէտիքլէրինտէն վէ գօճա վարըլարտան տույմուշ օլտուղլարը սօֆուլուգլարա ինթիլգաթէն սէօյլէյօրլար, եախօտ պիլիյօրլարտա, քիմ պիլիւր նէ՛ մագսէտէ մէպի սէօյլէյօրլար. պու կիպի սէօյլէր՝ շու աարըն իղթիլգալընճա, էլմայը կէօրիւնճէ պայըլան տտէմին « էլմա հասիլէթի վէ կիւղէլ եէմիշ տիր, եէմէլի » տէտիկի սէօղէ պէնղէր:

— Քիլիսէնին գանունը նէ՞ խմիշ պաղալըմ:

— Էվլէլա պիլմէլի քի, քիլիսէնին պիր

թանէճիք գանունը վար տըր քի, քիլիսէ օնուն իւթիւնէ եաբըմըլ տըր, օնա սօղունմագ, քիլիսէնին գանունընա սօղունմագ տըր, շէօյլէ քի ալլահ տիւնեայը կէզմէք արղուսը իլէ պիր տահա կէլիքտէ, եալընըդ օ՛ տէյիլէ պիլիւր, վէ քիլիսէ մէմուրլարըն հիշ պիրիսինին հագգ ու սէլահիլէթի եօղ տըր, անը գէրրէ գառաբ ալթըրբաղա, եախօտ իլալէ իթմէյէ:

Իքինճիսի քիլիսէնին նիղամըլար տըր քի, հայրապիտէր օլ զէման հալ ու էթվար, վէ մէտէնիլէթին իղթիլգալընճա գօմուլար տըր: Քիմ տէյէպիլիւր քի հայրապիտէրին նիղամըր Քրիստոսըն գանունընա գալէպէ խոթէ պիլիւր:

Քրիստոսըն գանունը տէյիլմէզ, հայրապիտէրին նիղամը տէյիլմէ պիլիւր, պու իքիսինի պիրպիրինէ վարըլարըլարա, հէր քէսին կէօղիւնէ կայրու պունաան սօնրա քիւլ իւֆլէմէյի ալլը պաշընտա վէ քիլիսէյի հաղիլաթէն սէվէն առէմ ալա գառուլ իթմէզ:

— Պունլարը նէ՞ իլէ խալաթ իտէրսին:

— Պանա նէ՞ սօրըյօրսըն, քիլիսէյէ սօրսանա:

— Օնուն տիլիստէն աննալմամ, սէն սէօյլէ տէ, տիլիլէյիմ:

— « Լաւ է ամուսնանալ քան ջնունուլ » վէ « Յօրժամ այրն միտանիլի, աղստ է կինն, ընդ ում կամի ամուսնանայցէ » տէյէն տին թէլլալը Պօղոս առաքեալա սօր:

— Տէմէք պու իշի հայրապիտէր պօղմուշլար, չի ֆայտէ քի, պու տիւնեայա պուլունմայօրլար, էօթէ քի տիւնեայա կիլմէք չիմալիլիք պէնիմ իշիմէ էլ վէրմէզ, եօղաթ պէն օնլարը միւլէպիլէտ պիր ճէզայա չարլարըլար քի, պու պէլայը պիլիմ պաշըմըլպաա չըգալարլար:

(Տէվալմի)

ОТГОВОРНИКЪ: П. ГЛУШКОВЪ.

Печатница К. Николовъ.—Варна.